

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

c. 11. Si aduersus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

Nec ad eos bona eorum ulterius revertantur, nisi eis ad eorum revertentibus misereri aliquis voluerit. Hinc colligimus non obscure, verissimam esse Emerici sententiam 3. par. q. 109. dicentis, posse Inquisitores, hereticis redeuntibus non relapsis, in tempore gratiae, hoc est ante diffinitivam sententiam bona, quae sua fuerant, condonare. quod sequitur Zanchinus de heret. c. 25. nu. 3. & ibidem Campegius. Repertorium verbo, bona. §. sed utrum Inquisitor. Joannes Monachus & Archid. c. accusatus. §. porro, de heret. lib. 6. sanctus Antonius p. 3. ti. 10. c. 2. §. 7. Tabiensis in sum. verbo, hereticus. vers. quarto tertia pena est.

Atque haec sententia de iure communi vera est ut copiose differui in privilegio Inquisitorum 196. Reverendissimus tamen Simancas in admonitionibus ad Zanchinum c. 14. contra sensit, asserens non posse Inquisitorem, aut Episcopum, bona semel ipso iure confiscata hereticis redeuntibus condonare. Sed eius opinionem & communis sententia, & in primis hic locus, de quo nunc differimus, valide refellit, a qua communi sententia non crederem descendendum; nam in hoc inter cetera ad amplam Inquisitorum potestatem de iure communi pertinet, ut bona semel per haeresim confiscata, quae licite ab iniustis possessoribus auferri potuissent, eis condonentur, si ad gremium Ecclesiae redire voluerint, nec video quem alium sensum habere possint haec verba: nisi eis ad eorum revertentibus. &c. & in universa Italia, in qua Inquisitores a iure communi non discedunt, hoc communiter solet observari, ut ab inferioribus Inquisitoribus utique hereticis redeuntibus bona condonentur, seu confiscatio remittatur.

Nec huiusmodi severitatis censuram orthodoxorum exheredatio filiorum. Olim iure civili cautum erat, ut filij catholici parentibus hereticis succederent. l. Manichaeos, c. de heret. ibi: sed nec filios haeredes eis existere, aut adire permittimus, nisi a paterna prauitate discesserint. l. cognouimus. & authen. idem est. c. eod. tit.

Ceterum hodie eius legis pontificiae decretum sequimur, nam filij hereticorum quamvis catholicis nihil penitus est derelinquendum, neque etiam legitima, quae quodammodo iure naturae debita videtur, Paulus Grillandus de heret. q. 4. atque hoc iure utique utendum est, contra quam senserint illi, quos refert Hostiensis in sum. tit. de hereticis. §. qua pena. asserentes hanc decretalem locum habere tantum in terris, quae subsunt temporali summi Pontificis iurisdictionis, in alijs autem civiles leges esse observandas, quae maiori, inquit, equitate nituntur; nam & iura etiam civilia huic decretali ad stipulantur, in authen. Gazaros, c. de heret.

Nec ulla est iniquitas hac uti severitate, ut parentes a tanto crimine committendo facilius auocentur. Julius Clarus li. 5. sent. §. haeresis. ver. & scias. ubi haec testatur esse communem opinionem.

Inquisitores tamen pueris & puellis hereticorum damnatorum pauperibus, relictiis prouidebunt ex misericordia; ita ut rationem habeant sexus & etatis; nam masculos iam corpore validos alicui arti mechanicae iubebunt addici; feminas, aliquibus honestis eiusdem civitatis matronis assignabunt; ut eis

famulentur, & ab eis in fide instruatur, ceteris qui bus per etatem, aut incommodam valetudinem laborare non licet, tenuia alimenta ex paternis bonis ex sola misericordia subministrabunt, deprecantes interdum princeps, tam ecclesiasticos quam saeculares, ut in huiusmodi filios damnatorum aliquam exerceant liberalitatem, quae res ad eos in primis spectat, ad quos damnatorum bona ex confiscatione pervenerunt.

De his c. 22. Hispalensis instructionis anni Domini 1484. pie & prudenter cautum est his verbis a nobis utcumque latere redditis: Similiter decreverunt, quod si ex personis ob delicta sua relicta curiae saeculari, vel perpetuo carceri mancipatis, remanserint filij vel filiae, qui non sint matrimonio copulati: Inquisitores prouideant & ordinent ut praedicti orphani commendentur personis honestis, & Christianis catholicis, ut ab eis nutrian tur; erubentur, & in fide catholica instruantur, efficiantque libellum supplicis seu memoriale super praedictis orphanis, & de cuiusque qualitate, qui indigerint, & fuerint boni Christiani, & praesertim pro foeminis puellis orphanis, ut possint nubere, vel profiteantur religionem. haec ibi vide Repertorium verbo filij minores.

Quod si magni alicuius Principis ob hoc crimen bona praescripta fuerint, si quae filias habuerit, honorifice ab eo cui bona obtulerunt, erunt dotandae ex exemplo Ferdinandi regis Neapolitani, qui filias Principis Rosani qui maiestati crimen admiserat, & ob bona amiserat, ex eiusdem bonis ditissime dotavit, ut memorie prodit Gigas tract. de crim. l. §. maiest. li. 3. tit. de penis. q. 15. nu. 2.

Idem.

Aduocati vel notarij hereticis, vel eorum defensoribus fauentes, aut sub eis litigantibus, patrocinantes, & pro eis instrumenta scribentes, infames sunt, & ab illo officio suspensi. C. P. XI.

SI aduersus nos terra confurgeret: & infra. Quia plus timeri solet quod specialiter iniungitur, quam quod generaliter imperatur, vobis aduocatis & scriuarijs firmiter inhihemus, ne hereticis, creditibus, fautoribus, vel defensoribus eorundem in aliquo praestetis auxilium, consilium vel fauorem, nec eis in causis, vel in factis, vel aliquibus litigantibus sub eorum examine, vestrum patrocinium praebatis, & pro ipsis publica instrumenta, vel scripta facere nullatenus attetis. Quod si contra praesumpseritis, ab officio vestro suspensos, perpetuae vos decernimus infamiae subiaccere.

COMMENT. X.

Vobis aduocatis & scriuarijs firmiter inhihemus. Concordat tex. in c. excommunicamus. §. credentes. & in c. sicut, de heret. & in c. 2. §. 1. de heret. li. 6. Idem sancit Nico. Papa quodam rescripto incipiente, Nouerit vniuersitas vestra, est aut difficilis definitio huius textus, neque enim aperte dicitur quomodo sit prohibitum pro hereticis patrocinari, sed praeter Hostiensis, & Jo. And. Jo. An. Anania & alios, qui hoc ipso loco huc coextum varijs modis

† c. quaquam 23. dist.

Quomodo sit prohibitum pro hereticis patrocinari.

Inquisitores condonare possunt bona hereticis redeuntibus.

Filij hereticorum etiam exheredatio non nisi iustitiam.

Quales Inquisitores partes erga filios damnatorum patres relicti.

interpretantur, videndus Carverius tracta. de hæret. nu. 113. & 114. Matthæus Afflictus in consuetudine, in consuetudine. notabili 25. ver. hinc sumpta occasione quæro. Geminianus in c. vlt. s. vlt. de hæret. lib. 6. Petrus Godoffredus in l. curiales, C. de hæret. Franciscus Pontzimbis tract. de lamijs nu. 78. Repertorium verborum, aduocatus. Emericus 3. par. q. 39. & Albericus de Rosate, de Statutis. p. 3. q. 32. Alfonsus Casirus lib. 1. c. 17. de iustia hæret. puni. Ioannes Roias singulari 175. & alij, quos sciens omitto.

In hac difficultate hoc primū sit exploratū: Pro hæreticis, quos hæreticos esse cōstat, nullo modo patrocinandum, seu aduocandū, secus quoties id est dubium, id est, cum nondū est exploratū, an verba, vel facta alicui obiecta, sint hæretica, manifestæ hæresim sapientia, vel cū nondū testibus, alijsue legitimis probationibus de hæresi constat; tunc. n. aduocare licebit, seu patrocinium reis præstare: Inquisitorū tamen auctoritate solenni iureiurando præcedente, de iusta defensione præstata, & de abstinēdo ab eadem defensione quamprimū cognitū erit illis, qui defenditur esse hæreticum, iuxta sacri officij receptā & laudabilem cōsuetudinē, vt præfati tradunt, qui bus adde Simācā de cath. instit. tit. 5. de aduocatis.

Idem vniuersis Christi fidelibus, tam in vrbe Meten. quam in eius diœcesi constitutis.

Laici non prædicent, nec occulta Conuenticula faciant, nec sacerdotes reprehendant. vide infra c. de cōsuetud. Reg. p. 1. c. 1. cum u. ca. c. sicut in uis

C A P. XII.

VM^a ex iniuncto, & infra. Licet, autē desiderium intelligēdi diuinas scripturas, & secundum eas studium adhortādi reprehendendum non sit, sed potius commendandum: in eo tamen apparēt quidam laici, merito arguendi, quod occulta conuenticula celebrant, officium prædicationis Christi sibi vsurpant, sacerdotum simplicitatem elidunt, & eorum confortium aspernantur, qui talibus non inherēt. Deus enim lux vera, quæ omnē hominem venientem in hunc mundū illuminat, in tantum odit opera tenebrarū, vt Apostolos suos in mundum vniuersum prædicaturos Euangelium omni creaturæ missurus, eis præceperit a pette dicens: Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine & quod in aure auditis, prædicate super tecta: & infra Sicut. n. multa sunt mēbra corporis, omnia vero non eundem actum habent; ita multi sunt ordines in Ecclesia: sed nō omnes idē habent officium, quia secundum Apostolū, alios Dominus dedit Apostolos, alios Prophetas, alios autem Doctores, &c. Cum igitur doctorum ordo sit quasi, præcipuus in ecclesia, non debet sibi quam indifferenter prædicationis officium vsurpare. Nam secundum Apostolum, quomodo prædicabunt, nisi mittatur? Et veritas ipsa præcepit Apostolis: Rogate dominū mellis, vt mittat operarios in messem suam. Quod si forte quis argutē

† Dicitio Christi, nec in Regesto, nec in antiquis codicibus reperitur.

Joann. 1. Mar. vlt.

Matth. 10.

1. Cor. 12.

Ephes. 4.

Rom. 10.

Luc. 10.

Matth. 9.

A respondeat, quia tales inuisibiliter mittuntur a Deo, etsi non visibiliter mittatur ab homine, cū inuisibilis missio multo sit dignior, quam visibilis: & diuina longe melior, quam humana, † potest rationabiliter responderi, quod cū interior illa missio sit occulta, non sufficit cuiquam nudè tantum asserere, quod ipse sit missus a Deo, cum hoc quilibet hæreticus assereret, sed oportet, quod astruat illam inuisibilem missionē per operationem miraculi, vel scripturæ testimoniū speciale. Vnde cū Dominus vellet mittere Moysen in Aegyptum, ad filios Israel, vt crederent ei, quod mitteretur ab ipso, dedit ei signum, vt cōuerteret virgam in colubrum & virgam iterum reformaret. **B** Ioannes quoque Baptista, speciale suæ missionis testimoniū protulit de scriptura dicēs; Ego vox clamantis in deserto, dirigite viam Domini sicut ait Esaias Propheta, & infra. Licet autem sciētia sit valde necessaria sacerdotibus ad doctrinam: quia iuxta verbum Propheticum, Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem exquirunt ex ore eius. non est tamen simplicibus sacerdotibus etiā à scholasticis detrahendum, cū in eis sacerdotale officium debeat honorari, propter quod Dominus in lege præcepit: Diis non detrahes, sacerdotes intelligēs, qui propter excellentiam ordinis, & officij dignitatem Deorum nomine nuncupantur, & infra. Nec quisquam suæ præsumptionis audaciam illo defendat exemplo, quod asina legitur reprehendisse prophetam vel quod Dominus ait; Quis ex vobis arguet me de peccato? Cum aliud sit fratrem in se peccantē occultè corripere, (quod quisque † tenetur efficere secundū regulam Euangelicam, in quo casu sane potest intelligi, quod Balaam fuit correptus ab asina) & aliud est Patrem † suum delinquentem reprehēdere manifeste, quod utique nulli licet secundū euāgelicam veritatem, nam qui etiam dicit fratri suo, fatue, reus erit gehēne ignis. Rursus aliud est quod prælatus sponte de sua confusio innocentia subditorum se accusationi supponit, (in quo casu, præmissum Domini verbū debet intelligi) & aliud est, quod subditus, non tā animo reprehēdendi quā detrahendi exurgit temerarius in prælatum, cum ei potius incūbat necessitas obsequendi, quod si forte necessitas postularēt, vt sacerdos tāquā inutilis & indignus à cura gregis debeat remoueri, agendum est ordinate apud Episcopum, ad cuius officium tam institutio quam destitutio sacerdotum noscitur pertinere.

COMMENT. XI.

Cum ex iniuncto,] *Habetur hac decretalis in Regesto Innocentij III. lib. 2. Ex integra clausula aperiissime colligitur cum argumentū sententia siue intellectus huius capituli. Ea vero ita habet; Cum ex iniuncto nobis Apostolatus officio facti simus secundum Apostolum sapientibus & insipientibus debitores, pro vniuersorum salute nos oportet esse sollicitos, vt & malos retrahamus à vitijs, & bonos in virtutibus foueamus: tunc autem opus est in discretione maiori, cum vitia sub specie virtutum occulte*

† Post verba de fto cam de Ioan pntia, hic Raym affret lucem loco.

Exod. 7.

Joan. 1.

Esai. 40.

Matth. 10.

Malach. 2.

Exod. 2.

Joan. 1.

Nom. 2.

Ioan. 2.

Mat. 5.

† de hæc

Tho. 1. 2.

31. ar. 1.

quen.

† In vni

exempli

legitū

io alla

& i Reg

partem

tur.

Laici b

na mlti

prædic

qualit

portat

eros p

cores.

